

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 382/2011-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. P. F., P., zastúpeného advokátom Mgr. S. I., P., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastniť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Prešove sp. zn. OPÚ-2009/01010-22/Šv zo 17. júna 2009, rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 6 Sp 47/09-30 zo 7. decembra 2009 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Sžo 87/2010 zo 14. júla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. P. F. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júna 2010 doručená sťažnosť Ing. P. F., P. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia

základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Prešove (ďalej len „pozemkový úrad“) sp. zn. OPÚ-2009/01010-22/Šv zo 17. júna 2009, rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Sp 47/09-30 zo 7. decembra 2009 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Sžo 87/2010 zo 14. júla 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že žiadosťou doručenou 21. decembra 1992 bývalému Pozemkovému úradu v P. (ďalej len „správny orgán“) si otec sťažovateľa (ďalej len „právny predchodca sťažovateľa“) uplatnil reštitučný nárok týkajúci sa vrátenia mu pozemkov nachádzajúcich sa v meste P., pričom tento svoj nárok odôvodnil ustanovením § 6 ods. 1 písm. k) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pôde“), podľa ktorého oprávneným osobám sa vydajú nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok. Právny predchodca sťažovateľa tvrdil, že v jeho prípade bola kúpna zmluva, na základe ktorej previedol na československý štát, v zastúpení spoločnosťou S. K., vlastnícke právo k sporným pozemkom, uzatvorená za nápadne nevýhodných podmienok, pretože „... *aj napriek svojej vôli, nemohol predat' pozemky zmluvnému záujemcovi ale bol donútený predat' nehnuteľnosti štátu za určenú cenu*“. Po smrti právneho predchodcu sťažovateľa (25. júna 1999) vstúpili do konania na jeho miesto jeho právni nástupcovia vrátane sťažovateľa. O uplatnenom reštitučnom nároku správny orgán napokon rozhodol rozhodnutím sp. zn. OPÚ-2009/01010-22/Šv zo 17. júna 2009, v ktorom konštatoval, že právni nástupcovia po pôvodnom žiadateľovi nespĺňajú podmienky ustanovené v § 6 ods. 1 písm. k) zákona o pôde, a preto sa im tieto vo výrokovej časti označené pozemky nevydávajú.

Na základe sťažovateľom podaného opravného prostriedku bolo rozhodnutie správneho orgánu sp. zn. OPÚ-2009/01010-22/Šv zo 17. júna 2009 preskúmané krajským súdom, pričom sťažovateľ svoj opravný prostriedok odôvodnil tým, že kúpna cena v sume

0,40 Kčs/1 m², za ktorú jeho právny predchodca predal štátu sporné pozemky, bola síce v súlade s cenovými vyhláškami platnými v rozhodujúcom období, avšak jeho právny predchodca tak musel predať svoje pozemky štátu za určenú pevnú cenu, čím bol ekonomicky poškodený, a v tom videl sťažovateľ nápadne nevýhodné podmienky pri uzavretí kúpnych zmlúv.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Sp 47/09 zo 7. decembra 2009 sťažovateľom napadnuté rozhodnutie správneho orgánu sp. zn. OPÚ-2009/01010-22/Šv zo 17. júna 2009 ako vecne správne potvrdil. Proti predmetnému rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že napadnuté rozhodnutie považoval za nesprávne z dôvodu neúplného zisteného skutkového stavu, pretože krajský súd nevykonal navrhovaný dôkaz – pripojiť a oboznámiť sa so spisom odporcu sp. zn. OPÚ-2009/01010-22/Šv zo 17. júna 2009, nesúhlasil s názorom správneho orgánu vysloveným v jeho rozhodnutí ani s názorom krajského súdu vysloveným v napadnutom rozsudku. Trval na tom, že „... jeho právny predchodca, otec, uzatvoril kúpne zmluvy v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok. Tvrdenie obvodného pozemkového úradu, že nemožno porovnávať kúpne ceny pri prevádzaní nehnuteľností medzi fyzickými osobami a fyzickou osobou a štátom zastúpeným poverenou organizáciou, považoval za nesprávne a pre predávajúceho za diskriminujúce, pretože je narušená rovnosť zmluvných strán pri uzatváraní kúpnej zmluvy. Uviedol, že súčasne bola preukázaná zjavná diskriminácia predávajúceho, spočívajúca aj v tom, že mu bola vnútená kúpna zmluva pod nátlakom, v tiesni a pod hrozbou vyvlastnenia, ako aj, že štát cez socialistickú organizáciu predávajúcemu odňal možnosť predať slobodne nehnuteľnosť inému záujemcovi, resp. ju predať vôbec.

Namietal, že boli vykúpené pozemky ako orná pôda, ale tieto boli použité na stavby... a súčasne, že štát prijatými platnými vyhláškami s pevnou nemennou cenou zlegalizoval nápadne nevýhodné podmienky, úplne v rozpore s morálkou, zmluvnými zásadami, zmluvnou voľnosťou a narušil rovnoprávnosť účastníkov právneho úkonu, ktorým je uzavretie kúpnej zmluvy. Dôvodil, že došlo k finančnému nebyvalému zvýhodneniu socialistickej organizácie a nebyvalému ukráteniu predávajúceho, ktorú skutočnosť však predávajúci nemohol ovplyvniť, len strpieť a síce boli dodržané zákonné (vyhláškové)

cenové limity, ale na úkor predávajúceho, ktorú skutočnosť oprávnene považuje za nápadne nevýhodné podmienky.“

O odvolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 6 Sžo 87/2010 zo 14. júla 2010, ktorým rozsudok krajského súdu sp. zn. 6 Sp 47/09 zo 7. decembra 2009 ako vecne správny potvrdil. Tento rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 8. septembra 2010.

Sťažovateľ porušenie ním označených práv zaručených ústavou a dohovorom označeným rozsudkom najvyššieho súdu odôvodňuje okrem iného takto:

„Rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 6 Sžo 87/2010 je protiústavný nakoľko nerešpektuje Nález Ústavného súdu SR č. I. ÚS 154/08-32 zo dňa 26. februára 2009, ktorým bol vyslovený zásadný nesúhlas so zastávaným názorom orgánov verejnej moci, že ak kúpna cena zodpovedala vtedy platným cenovým predpisom (vyhl. č. 47/1969 Zb.) nemohlo ísť o nápadne nevýhodné podmienky.

... K tomu treba brať do úvahy jednoznačnú zvláštnosť reštitučných predpisov, ktoré treba vzhľadom na historické a faktické podmienky chápať ako leges speciales, ktorým štát vracia majetok fyzickým osobám – vlastníkom, či ich právnym nástupcom, ktorým bol majetok odňatý zásahom štátu, aj keď len ako čiastočné odčinenie krívd, ktoré utrpeli. Ustanovenia aj koncepciu príslušných reštitučných predpisov, v danom prípade z. č. 229/1991 Zb. a súvisiacich zákonov treba ako špecifikum rešpektovať.

... V obdobnej reštitučnej veci č. k. 8 Sžo 535/2009 už Najvyšší súd rozhodol rozsudkom zo dňa 29. 4. 2010 tak, že príslušné rozhodnutie správneho orgánu v uvedenej veci zrušil a vrátil vec odporcovi na nové konanie.

Teda, senát Najvyššieho súdu v zložení JUDr. E. B., CSc., JUDr. Z. Ď. a JUDr. A. A. (ktorý rozhodoval vo veci sp. zn. 8 Sžo 535/2009, pozn.) je oboznámený s nálezom Ústavného súdu č. I. ÚS 154/08-32 zo dňa 26. 2. 2009, tento nález použil v odvolacom konaní a na jeho základe zrušil nespravodlivé a nesprávne rozhodnutie správneho orgánu, ktoré je takmer skutkovo a právne totožné s týmto konaním.

Senát Najvyššieho súdu SR v zložení JUDr. Z. R., JUDr. J. H. a JUDr. J. F. (ktorý rozhodoval v napádanej veci sp. zn. 6 Sžo 87/2010, pozn.) však nepozná citovaný nález

Ústavného súdu, čo osobitne prekvapuje a zaráža, súd nesprávne, nespravodlivo rozhodol, čím právne a finančne poškodil sťažovateľa, ktorý preto dôvodne žiada zjednanie nápravy prostredníctvom Ústavného súdu SR.

Nemožno predsa skutkovo a právne takmer identický reštitučný nárok, v ktorom boli použité tie isté predošlé právne predpisy (vyhl. č. 47/1969 Zb.) posudzovať a rozhodovať o ňom rozdielne, protichodne, takéto správanie a rozhodovanie Najvyššieho súdu SR je nekvalifikované, zjavne neodôvodnené a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Zároveň existuje príčinná súvislosť medzi vydaným nesprávnym rozhodnutím Najvyššieho súdu SR a porušením základných ústavných práv sťažovateľa - práva na spravodlivé súdne konanie, práva na súdnu ochranu a práva vlastníť majetok.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„Najvyšší súd SR Rozsudkom č. k. 6 Sžo 87/2010 zo dňa 14. 7. 2010 porušil základné právo Ing. P. F. na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu garantované Ústavou SR čl. 46 ods. 1, 2 a porušil právo sťažovateľa vlastníť majetok garantované Ústavou SR čl. 20 ods. 1.

Zrušuje Rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 6 Sžo 87/2010 zo dňa 14. 7. 2010. Zrušuje Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 6 Sp 47/09-30 zo dňa 7. 12. 2009. Zrušuje Rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v P. č. k. OPÚ-2009/01010-22/ŠV zo dňa 17. 6. 2009 a vracia vec tomuto úradu na nové konanie a rozhodnutie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd pri konaní podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 dohovoru rozhodnutím správneho orgánu sp. zn. OPÚ-2009/01010-22/Šv zo 17. júna 2009, rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Sp 47/09-30 zo 7. decembra 2009 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 87/2010 zo 14. júla 2010.

1. K namietanému porušeniu označených práv rozhodnutím správneho orgánu sp. zn. OPÚ-2009/01010-22/Šv zo 17. júna 2009 a rozhodnutím krajského súdu č. k. 6 Sp 47/09-30 zo 7. decembra 2009

Významnou ústavnou podmienkou limitujúcou rozhodovaciu právomoc ústavného súdu v konaní o sťažnostiach fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyjadrenou v čl. 127 ústavy je, že o ochrane základných práv alebo slobôd sťažovateľa, porušenie ktorých namieta pred ústavným súdom, nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa sa preto zaoberal aj otázkou, či účinnú ochranu základného práva, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal, neposkytujú všeobecné súdy na základe takých právnych prostriedkoch nápravy, ktoré je možné súčasne považovať za účinné právne prostriedky ochrany namietaného porušenia jeho základného práva (čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Napadnuté rozhodnutie správneho orgánu na základe včas podaného opravného prostriedku bolo preskúmané krajským súdom rozsudkom sp. zn. 6 Sp 47/09 zo 7. decembra 2009, ktorým rozhodnutie správneho orgánu ako vecne správne potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu bolo podané odvolanie sťažovateľom, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 6 Sžo 87/2010 zo 14. júla 2010 tak, že rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Vychádzajúc zo subsidiárnej právomoci ústavného súdu upravenej v čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd odmietol tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv rozhodnutím správneho orgánu sp. zn. OPÚ-2009/01010-22/Šv zo 17. júna 2009 a rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Sp 47/09-30 zo 7. decembra 2009 pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 87/2010 zo 14. júla 2010

Podstatou námietok sťažovateľa je odlišné právne posúdenie veci najvyšším súdom oproti právnemu názoru, ktorý sťažovateľ zastáva, pričom poukazuje na odlišné rozhodnutie najvyššieho súdu v obdobnej reštitučnej veci sp. zn. 8 Sžo 535/2009. Túto skutočnosť sťažovateľ vníma ako porušenie označených základných práv.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, II. ÚS 289/08).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska

neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 82/04, III. ÚS 107/05).

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 6 Sžo 87/2010 zo 14. júla 2010 potvrdil rozsudok krajského súdu sp. zn. 6 Sp 47/09 zo 7. decembra 2009, ktorým krajský súd potvrdil rozhodnutie správneho orgánu sp. zn. OPÚ-2009/01010-22/Šv zo 17. júna 2009, ktorým správny orgán rozhodol, že právni nástupcovia po pôvodnom žiadateľovi nespĺňajú podmienky ustanovené § 6 ods. 1 písm. k) zákona o pôde, a preto im vo výrokovej časti rozhodnutia označené pozemky nevydal.

Z odôvodnenia najvyššieho súdu najmä vyplýva:

„... Predmetom odvolacieho konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým krajský súd potvrdil rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ktorým odporca nevyhovel reštitučnému nároku právnych nástupcov žiadateľa uplatnený podľa zákona o pôde na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam, a preto odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a konanie mu predchádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku navrhovateľa a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu.

Predmetom preskúmacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie a postup žalovaného správneho orgánu, ktorým rozhodnutím odporca v rámci konania podľa zákona o pôde právnym nástupcom žiadateľa nevydal žiadané nehnuteľnosti a ani im nepriznal právo na náhradu za tieto nehnuteľnosti.

Účelom zákona o pôde bolo zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989, dosiahnuť zlepšenie starostlivosti o poľnohospodársku a lesnú pôdu obnovením pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde a upraviť vlastnícke vzťahy k pôde v súlade so záujmami hospodárskeho rozvoja vidieka aj v súlade s požiadavkami na tvorbu krajiny a životného prostredia. Zákon sa vzťahoval na a) pôdu, ktorá tvorí poľnohospodársky

pôdny fond alebo do neho patrí, a v rozsahu ustanovenom týmto zákonom aj na pôdu, ktorá tvorí lesný pôdny fond, b) obytné budovy, hospodárske budovy a iné stavby patriace k pôvodnej poľnohospodárskej usadlosti, včítane zastavaných pozemkov, c) obytné a hospodárske budovy a stavby slúžiace poľnohospodárskej a lesnej výrobe alebo s ňou súvisiacemu vodnému hospodárstvu, včítane zastavaných pozemkov, d) iný poľnohospodársky majetok uvedený v § 20 (§ 1 ods. 1 zákona o pôde). ...

Správny orgán aj podľa názoru odvolacieho súdu v danej veci postupoval v intenciách citovaných právnych noriem, pre svoje rozhodnutie si zadovážil dostatok skutkových podkladov, skutkové okolnosti správne právne posúdil, a preto jeho právny názor bol správny a v súlade so zákonom, z ktorých dôvodov boli splnené zákonné podmienky pre potvrdenie jeho rozhodnutia súdom prvého stupňa podľa § 250q ods. 2 O. s. p..

Medzi účastníkmi konania ostala predovšetkým sporná otázka aplikácie právnej normy ustanovenej v § 6 ods. 1, písm. k/ zákona o pôde na vydanie žiadaných nehnuteľností, ktoré prešli v rozhodnej dobe na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku kúpnych zmlúv, z ktorých dôvodov odvolací súd zameral svoju pozornosť najmä na to, či žalovaný správny orgán v preskúmvanej veci riadne zistil skutočný stav, týkajúci sa okolností, za ktorých boli kúpne zmluvy uzatvárané a či tieto správne právne posúdil.

Odvolací súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, zistil, že J. F. - právny predchodca navrhovateľa a zúčastnených osôb si uplatnil reštitučný nárok podľa zákona o pôde žiadosťou zo dňa 15. 12. 1992, doručenej správne orgánu dňa 21. 12. 1992, ktorým žiadal finančnú náhradu za pozemky zapísané v pozemkovej knihe kat. úz. Š. vl. č. ..., parc. č. ..., vl. č. ... parc.č. ..., vl. č. ... parc. č. ..., vl. č. ... parc. č. ..., vl. č. ..., ... parc. č. ..., ..., vl. č. ... parc. č. ..., vl. č. ..., ..., ... parc. č. ..., ..., ..., vl. č. ... parc. č. ..., vl. č. ... parc. č. ..., vl. č. ... parc. č. ..., vl. č. ... parc. č. ..., vl. č. ... parc. č. ... a vl. č. ... parc. č. ...; v žiadosti uviedol, že kúpne zmluvy boli uzatvorené v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, tieseň videl v tom, že ak nedôjde k uzatvoreniu kúpnych zmlúv, sú dané predpoklady na vyvlastnenie, čo vyplývalo z bodu 5 kúpnych zmlúv a nápadne nevýhodné podmienky podľa žiadateľa spočívali v cene, ktorá nebola určená podľa platných cenových predpisov, pretože pozemky mali charakter stavebných pozemkov a patrili do intravilánu mesta P.; právny nástupca

žiadateľa Ing. P. F. listom zo dňa 10. 11. 2008 doplnil dôvody, v dôsledku ktorých považovali uzatvorenie kúpnych zmlúv v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok; predmetom kúpnych zmlúv boli nehnuteľnosti tvoriace poľnohospodársky pôdny fond v užívaní socialistickej organizácie, podľa zápisu v pozemkovej knihe kat. úz. Š. boli pozemky vedené ako role alebo lúky; k prechodu vlastníctva k žiadaným nehnuteľnostiam od pozemkovoknižného vlastníka na Československý štát došlo na základe kúpnych zmlúv č. ... zo dňa 22. 1. 1982, č. ... zo dňa 22. 5. 1980, č. ... zo dňa 4. 5. 1981, č. ... zo dňa 16. 7. 1981, č. ... zo dňa 16. 7. 1981, č. ... zo dňa 22. 5. 1980, kúpnej zmluvy zo dňa 15. 8. 1988 a kúpnej zmluvy zo dňa 24. 11. 1986; žalovaný správny orgán preskúmaným rozhodnutím rozhodol tak, že právni nástupcovia žiadateľa J. F. - navrhovateľ a zúčastnené osoby nespĺňajú podmienky ustanovené v § 4 ods. 1 zákona o pôde na parcely vedené v PKV č. ... mpč. ... vo výmere ... m², nespĺňajú podmienky ustanovené v § 4 ods. 2 zákona o pôde na parcely zapísané v PKV č. ... mpč. ... vo výmere ... m² a v PKV č. ... mpč. ... vo výmere ... m² a taktiež nespĺňajú podmienky ustanovené v § 6 ods. 1 písm. k/ zákona o pôde na parcely uvedené v pozemkovej knihe v kat. úz. Š. vl. č. ..., mpč. ..., vo výmere ... m², vl. č. ..., mpč. ..., vo výmere ... m² a ... m², vl. č. ... mpč. ..., vo výmere ... m², vl. č. ... mpč. ..., vo výmere 1080 m², vl. č. ... a ... mpč. ..., ..., ... vo výmere ... m², vl. č. ..., ..., ... mpč. ..., ..., ... a ... vo výmere ... m², mpč. ... vo výmere ... m² a vl. č. ... mpč. ... vo výmere ... m²; súčasne správny orgán vo výroku rozhodnutia vyslovil, že právnym nástupcom žiadateľa sa nevydávajú uvedené pozemky a ani ich časti a súčasne, že o parcele pozemkovoknižnej vložky č. ... mpč. ... vo výmere ... m², ktorá bola žiadateľovi vyvlastnená rozhodnutím MsNV v P. č. Výst.: 2214/82-Pk zo dňa 18. 4. 1983 rozhodne samostatným rozhodnutím a o parcele pozemkovoknižnej vložky č. 83 mpč. ... vo výmere ... m² rozhodol bývalý Okresný úrad odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva rozhodnutím OPPaLH 2000/767-1/Šp zo dňa 17. 4. 2000, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 12. 6. 2000.

Predpokladom pre vydanie nehnuteľností podľa ustanovení zákona o pôde alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné vydať bolo, aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na pozemkovom úrade v zmysle § 9 ods. 1 uvedeného zákona a zároveň vyzvala povinnú osobu na vydanie nehnuteľností, preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 4 ods. 1, 2 ako aj, že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990) na štát alebo inú právnickú osobu

v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 6 ods. 1, 2, právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady si oprávnená osoba uplatnila v lehote ustanovenej v § 13 ods. 1 (do 31. 12. 1992) a žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1.

Odvolačný súd v danej veci taktiež dospel k záveru, že na základe vykonaného dokazovania v preskúmvanej veci bolo preukázané, že žiadateľ - právny predchodca navrhovateľa a zúčastnených osôb, si síce uplatnil reštitučný nárok na navrátenie vlastníctva, resp. priznanie finančnej náhrady k pozemkom v zákonnej lehote podľa § 13 ods. 1 zákona o pôde, avšak pre vydanie nehnuteľností, resp. priznanie náhrady za žiadané pozemky neboli splnené zákonné podmienky citovanej právnej normy a to prechod žiadaných nehnuteľností na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku taxatívne uvedenom v § 6 ods. 1 písm. k/ zákona o pôde, pretože v konaní nebolo preukázané že žiadané nehnuteľnosti boli vykúpené na základe kúpnych zmlúv uzavretých v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok.

Splnenie zákonných podmienok podľa § 6 ods. 1, písm. k/ zákona o pôde a to uzavretie kúpnej zmluvy v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok správny orgán ako aj súd prvého stupňa v danej veci správne posudzovali v čase uzatvorenia kúpnych zmlúv. Odvolačný súd sa stotožnil so závermi správneho orgánu ako aj súdu prvého stupňa, ku ktorým dospeli pri posudzovaní splnenia zákonnej podmienky ustanovenej v § 6 ods. 1, písm. k/ zákona o pôde a to tiesne za nápadne nevýhodných podmienok.

Splnenie zákonnej podmienky podľa § 6 ods. 1, písm. k/ zákona o pôde a to uzavretie kúpnej zmluvy v tiesni za nápadne nevýhodné podmienky zákonodarca predpokladá kumulatívne. Na základe právnej teórie a zaužívanej právnej praxi je potrebné tieseň vykladať ako stav, vyplývajúci z objektívnych skutočností, ktoré pôsobili na fyzickú osobu ako vlastníka do takej miery, že tento urobil vo vzťahu k svojmu majetku taký právny úkon, ktorý by v právnom štáte inak neurobil. Pokiaľ ide o ďalšiu časť uvedenej zákonnej podmienky, a to, že kúpna zmluva bola podpísaná za nápadne nevýhodných podmienok, odvolačný súd poukazuje na to, že pri skúmaní naplnenia znakov nápadne nevýhodných podmienok treba vždy starostlivo skúmať, či ide o nevýhodnosť takej intenzity, že ju možno kvalifikovať ako nápadnú voči stavu, ktorý existoval v dobe uzavretia kúpnej zmluvy vzhľadom k podmienkam vtedy obvyklým.

Pokiaľ žiadateľ J. F. a neskôr navrhovateľ v správnom konaní tvrdili, ako aj následne navrhovateľ tvrdil v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu správneho orgánu a v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa, že pôvodný vlastník podpísal zmluvu v tiesni, pretože bol štátom obmedzený v slobode rozhodovania a postupom štátu bol prinútený podpísať zmluvu, odvolací súd súhlasí s tvrdením správneho orgánu, že hrozba vyvlastnením nemôže byť tiesňou, pretože išlo o legálny postup v čase uzavretia kúpnych zmlúv v zmysle právnych predpisov platných v čase uzavretia týchto zmlúv a taktiež súhlasí s tvrdením že poukázanie na vysoký vek vlastníka v čase uzatvorenia kúpnych zmlúv je právne irelevantné, pretože neboli doložené žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali, že vlastník v čase podpisovania zmluvy nebol spôsobilý ovplyvniť svoje konanie alebo posúdiť svoje rozhodovanie v dôsledku svojho veku. Správny orgán však správne posudzoval okolnosti tvrdené navrhovateľom, preukazujúce skutočnosti, ktoré vlastník pozemkov v rozhodnej dobe prežil, konkrétne nátlak na vstup do JRD, strata možnosti zabezpečiť živobytie rodiny prácou na svojej pôde a chovom dobytky, ktoré vyvolali u neho traumy, beznádej a vedomie nedostatku zákonnej ochrany súkromného vlastníctva v socialistickom zriadení, ktoré okolnosti boli objektívne pôsobiacim stavom, v dôsledku ktorého urobil úkon, ktorý by inak neurobil, teda tieto okolnosti je možné posudzovať za tieseň, pod vplyvom ktorej vlastník pozemkov - žiadateľ podpísal predmetné kúpne zmluvy.

Pokiaľ ide o ďalšiu časť zákonnej podmienky podľa § 6 ods. 1, písm. k/ zákona o pôde, a to, že kúpna zmluva bola podpísaná za nápadne nevýhodných podmienok, odvolací súd poukazuje na to, že pri skúmaní naplnenia znakov nápadne nevýhodných podmienok treba vždy starostlivo skúmať, či ide o nevýhodnosť takej intenzity, že ju možno kvalifikovať ako nápadnú voči stavu, ktorý existoval v dobe uzavretia kúpnej zmluvy vzhľadom k podmienkam vtedy obvyklým, pričom nevýhodnosť môže spočívať v rôznych skutkových alebo právnych okolnostiach.

Správny orgán v danej veci posudzoval nevýhodnosť podmienok na základe vznesenej námietky žiadateľa a neskôr navrhovateľa, ktorý nevýhodnosť videli v tom, že kúpna cena bola určená neplatne, pretože pozemky boli vykupované za cenu poľnohospodárskej pôdy, avšak boli vykupované na výstavbu sídliska, že cena, ktorá bola stanovená kupujúcim, bola neprimerane nízka, že nebola určená podľa znaleckého posudku, ako aj že dohodnutá cena musela byť v súlade s cenou určenou cenovými predpismi

platnými v čase uzatvárania zmlúv, s poukazom na vyhlášku Štátneho plánovacieho úradu č. 258 zo dňa 14. 6. 1951.

Podľa § 250i ods. 1 O. s. p. pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia.

Navrhovateľ v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu žalovaného správneho orgánu a v odvolaní proti napadnutému rozsudku súdu prvého stupňa v podstate zopakoval dôvody, v dôsledku ktorých považoval, že kúpne zmluvy boli uzavreté za nápadne nevýhodných podmienok, a preto odvolací súd zameral svoju pozornosť pri preskúvaní rozhodnutia správneho orgánu na uvedené dôvody.

Zo skutkových okolností v danom prípade vyplýva, že žiadané nehnuteľnosti prešli na štát resp. inú právnickú osobu v dôsledku kúpnych zmlúv uzavretých v rokoch 1980 až 1988. V čase, kedy boli tieto kúpne zmluvy uzatvárané platili na území Slovenskej republiky cenové predpisy a to vyhláška SCÚ a MF SSR č. 47/1969 Zb. o cenách stavieb v osobnom vlastníctve a o náhradách pri vyvlastnení nehnuteľností, s účinnosťou od 1. 6. 1969, ktorá v ustanovení § 1 ods. 2 ustanovovala postup socialistickej organizácie pri uzatváraní dohôd o odplatných prevodoch k nehnuteľnosti s občanmi alebo inými než socialistickými organizáciami a podľa § 15 ods. 1 ustanovovala peňažnú náhradu za ostatné pozemky vo výške 0,40.- Kčs. Uvedená vyhláška platila do 1. 1. 1985, kedy nadobudol účinnosť ďalší cenový predpis a to vyhláška SCU 129/1984 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a o náhradách za dočasné užívanie pozemkov, ktorá v § 14 ods. 3 ustanovovala cenu pozemkov v užívaní socialistickej organizácie taktiež vo výške 0,40.- Kčs, tento cenový predpis platil do 1. 1. 1989.

Ani podľa názoru odvolacieho súdu zo skutkových okolností v danej veci nevyplýva, že by kúpna zmluva bola uzavretá za nápadne nevýhodné podmienky, pretože kúpna cena za odpredávané pozemky bola určená na základe cenových predpisov platných v čase uzavretia zmluvy a to vyhlášky č. 47/1969 Zb. a č. 129/1984 Zb. spôsobom a vzhľadom k podmienkam obvyklým v čase uzavretia kúpnej zmluvy a vzhľadom na uvedené nebolo možné určiť cenu odpredávaných pozemkov podľa vyhlášky Štátneho plánovacieho úradu č. 258 zo 14. 6. 1951. Nebolo možné považovať za nápadne nevýhodné podmienky ani to, že predmetné nehnuteľnosti boli štátom vykúpané za účelom výstavby a hodnota za ne bola

stanovená 0,40.--Kčs, pretože predmetnými kúpnymi zmluvami boli odpredávané nehnuteľnosti, ktoré mali v čase uzatvárania zmluvy charakter roľa a lúka. Za nápadne nevýhodné podmienky nie je možné tiež považovať skutočnosť, že cena nebola určená znaleckým posudkom, pretože predmetom prevodu boli pozemky, ktorých cena priamo vyplývala z cenového predpisu.

Vzhľadom na uvedené aj podľa názoru odvolacieho súdu v danej veci teda neboli kumulatívne splnené obidve zákonné skutočnosti zákonnej podmienky ustanovenej v § 6 ods. 1, písm. k/ zákona o pôde, a to, že právny predchodca navrhovateľa a zúčastnených osôb kúpne zmluvy uzatvoril v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok.

Odvolací súd neprihliadol na námietku navrhovateľa, že súd prvého stupňa nesprávne rozhodol z dôvodu neúplne zisteného skutkového stavu, pretože nevykonal navrhovaný dôkaz, keď nepripojil a neoboznámil sa so spisom odporcu č. OPÚ-2008/00181-9/Šv (nesprávne č. OPÚ-2009/01010-22/Šv) s poukazom na zhodu s prejednávanou vecou v osobe odporcu. Súd v správnom súdnictve pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu vychádza zo skutkových zistení správnym orgánom v čase vydania napadnutého rozhodnutia a môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 O. s. p.). Je na úvahe súdu, či navrhovaný dôkaz vykoná alebo nie. V danej veci súd prvého stupňa zamietol žiadosť na doplnenie dokazovania navrhované navrhovateľom a v odôvodnení napadnutého rozsudku náležite odôvodnil, prečo návrh navrhovateľa zamietol a nepovažoval za dôvodné sa oboznámiť so spisovým materiálom správneho orgánu v inej veci. Odvolací súd v uvedenom postupe súdu prvého stupňa nezistil procesné pochybenie, ktoré by malo vplyv na zákonnosť napadnutého rozsudku. Súčasne odvolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že posúdenie postupu žalovaného správneho orgánu v inej veci je právne irelevantné pre posúdenie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, ktoré je predmetom správneho prieskumu.

Odvolací súd nemohol súhlasiť ani s tvrdením navrhovateľa, že nestačí len striktné a úzko dodržiavať vtedajšie diskriminačné právne predpisy, ako aj že v súčasnosti je potrebné na vec nazerať nie pohľadom byrokratického štátneho úradníka, ale pohľadom orgánu štátu, ktorý by mal mať záujem poškodenú osobu primerane po rokoch odškodniť. Povinnosťou správneho orgánu ako orgánu štátnej správy podľa článku 2 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky je konať iba na základe ústavy, v jej medziach a rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Teda povinnosťou správneho orgánu bolo v danej veci konať a rozhodovať spôsobom ustanoveným v zákone o pôde, ktorý stanovil zákonné podmienky, za splnenia ktorých zákonodarca ustanovil právo na vydanie poľnohospodárskeho majetku odňatého vlastníkom v rozhodnej dobe alebo právo na priznanie náhrady zaň. Správny orgán v danej veci náležité postupoval a rozhodol v intenciách ustanovení zákona o pôde s poukazom na dôvody uvedené vyššie. ...“

Z obsahu sťažovateľom označeného namietaného základného práva nemožno vyvodiť záver o tom, že účastník konania má právo byť pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, I. ÚS 82/04). Podľa názoru ústavného súdu namietané rozhodnutie najvyššieho súdu znaky arbitrárnosti ani svojvoľnosti nemá. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V nadväznosti na toto rozhodnutie ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú aj tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Ďalšie skutočnosti vzťahujúce sa na namietané porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy nepovažoval preto ústavný súd za potrebné ďalej skúmať. Zaoberať sa porušením týchto základných práv by mohol ústavný súd len v súvislosti s porušovaním ústavnoprávných princípov v posudzovanom (namietanom) konaní, vo vzťahu ktorým dospel k záveru, že tieto porušené neboli, a preto rozhodol o odmietnutí sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (napr. II. ÚS 87/07).

K sťažovateľom uvádzanému namietaniu porušenia základného práva na spravodlivý súdny proces aj z dôvodu, že najvyšší súd pri svojom rozhodovaní neprihliadol na rozhodnutie najvyššieho súdu podľa sťažovateľa v obdobnej veci (rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžo 535/2009, v ktorej najvyšší súd rozsudkom z 29. apríla 2010 rozhodol tak, že príslušné rozhodnutie správneho orgánu v uvedenej veci zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie), ústavný súd zaujal stanovisko, že ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov. Z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach. Prípadný odklon súdu od existujúcej skoršej judikatúry v konkrétnom prípade by mohol predstavovať zásah do základných práv a slobôd účastníka konania len za predpokladu, že by bol dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia v prerokovávanej veci. Nemožno však namietat' proti tomu, aby judikatúra súdov v konkrétnych prípadoch upresňovala a dopĺňala objasňovanie obsahu a zmyslu zákona vrátane prispôsobovania aplikačnej praxe novým okolnostiam za podmienky, že ich zohľadnenie možno rozumne zhrnúť pod zákonné znaky právnej normy aplikovanej na konkrétny prípad (III. ÚS 346/05, III. ÚS 284/05, IV. ÚS 267/05, I. ÚS 290/2010, II. ÚS 538/2010). Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Nad rámec uvedeného ústavný súd konštatuje, že ústavný súd vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 154/08 vychádzal z iného konkrétneho skutkového stavu, ako je tomu v posudzovanej veci sťažovateľa, t. j. vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 382/2011. Pokiaľ ide o skutkové tvrdenia sťažovateľa, tie boli založené v podstate na tom, že nehnuteľnosti jeho právneho predchodcu boli vykúpené pod hrozbou vyvlastnenia. Túto okolnosť treba považovať podľa jeho názoru za tieseň v zmysle príslušných reštitučných predpisov. Na túto „kardinálnu“ námietku však najvyšší súd dal dostatočnú a relevantnú odpoveď, pričom z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že jeho rozhodnutie je náležité odôvodnené, nepreukazuje znaky arbitrárnosti ani svojvôle, a preto podľa názoru ústavného súdu bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako zjavne neodôvodnenú. Na druhej strane, v inej veci ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 154/08 sťažovateľka uviedla a tromi

svedkami aj potvrdila, že odpredaj sa v jej prípade uskutočňoval pod priamym nátlakom vtedajších štátnych orgánov. Vyhrážali sa jej väzením a nátlak bol vykonaný aj prostredníctvom dodávok (kontigentov), ktoré museli z pozemkov odvádzať. Štátne orgány sa vyhrážali zatopením domov a majetkov. Ústavný súd teda konkrétne a markantné skutkové východiská medzi dvomi uvedenými prípadmi prehliadnuť nemohol.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2011